

„in hun edelste scheppingsdaden de grootste zondaars waren". Het is, voor een mensch, die in zichzelf gelooft, inderdaad om razend te worden bij zulk een scherpe veroordeeling.

Daar treedt iemand het Pantheon der Duitsche menscheit binnen, en inplaats van vol eerbied te knielen voor de machtige denkers, welke daar verzameld zijn, gaat hij hen beschuldigen van groote zonden... De beschermers der gewijde, nationale plaatsen duldten zulk een „gruweldaad" niet; dat spreekt vanzelf; zij sleuren den vermetele, die „heiligschennis" bedreef, weg en stooten hem met verachting uit.

Rosenberg weet niet wat hem overkomt... Eckehart en Goethe, de „profeten der Duitsche religie", zouden „permanente symbolen zijn van de zonden van het nationale bestaan", en Abraham, die „koppelaar", Jozef, de „eerste graanwoekeraar op groote schaal in de geschiedenis", en David, die „valschaard", en andere Joden „heerlijke gedenkteekenen der barmhartigheid en gerechtigheid Gods"...²⁾ Dat gaat hem veel te ver, hier houdt alles op. „Met het uitspreken van een dergelijk oordeel is een beslissend woord gevallen... nu kan men pas goed vaststellen, welk een bederf het z.g. Oude Testament over het Duitsche volk gebracht heeft!" Op tot den heiligen strijd tegen zulk een besmetting!

Terecht heeft Homann op het kwaad der „idealistische wijsbegeerte", welke den autonomen mensch in het centrum plaatst, gewezen. Zij is immers van de idee der zelfverlossing vervuld, en stelt zich daarom tegenover het Evangelie. Deze predikant is de eenigste niet, die zoo oordeelt. Velen gaan de oogen open.

Dr Frey beschrijft in zijn boek „Der Kampf der Evangelischen Kirche" duidelijk het proces, dat, door het idealisme en de mystiek, de „dragers van het nieuwe geloof aan den mensch en daarmee de eigenlijke dragers van het verzet tegen het Evangelie van Jezus Christus", gevoed, tenslotte de „Mythe" voortbracht. Ook in ons land beseft men steeds klaarder den invloed van het niet-schriftuurlijke denken.³⁾ Hier geldt inderdaad het woord, dat de Fransche predikant Brémont in ander verband gebruikt: „Geen redding is mogelijk, tenzij de mensch op de „wegen des heils", welke hijzelf gekozen heeft, terugwandelt tot het beginpunt toe; eerst dan zal hij den weg, welke het Evangelie wijst, weer kunnen zien en inslaan.

Rosenberg wil echter van dien terugkeer niets weten, maar volhardt met grimmige vastberadenheid. De menschen, die hem niet willen volgen en op grond van Gods Woord waarschuwen, dat het volk zich van de groote figuren uit het Duitsche cultuurleven zal afwenden, vervloekt hij. Hij beschouwt zulke lieden gevaarlijker dan de andere vijanden van het Duitsche Rijk.

Om dat aan te toonen vergelijkt Rosenberg hen met de „Entente" uit den tijd van den wereldoorlog en daarna. Dat doet hij op zeer geraffineerde wijze; de bedoeling is duidelijk: het volk moet zoo doordrongen worden met de gedachte, dat het optreden van de „Belijdenisbeweging" de fundamente van zijn bestaan ondermijnt, dat het om afweermaatregelen zal roepen.

De Entente, redeneert de schrijver van de „Mythe", voerde gedurende den wereldoorlog haar propaganda tegen Duitschland vooral met behulp van de leugen, dat dit land alléén schuld aan den oorlog had. Men speculeerde daarmee op het „bekende gevoel voor zakelijk inzicht en gerechtigheid" der Duitschers zelf. Kon, zoo werd volgens Rosenberg geredeneerd, een groot gedeelte van het Duitsche volk overtuigd worden, dat de regering van het Rijk en daarmee echter ook het volk zelf, schuldig aan het uitbreken van den wereldoorlog was, dan zou het aldus gewekte gevoel, dat men onrecht bedreven had, de krachten van het verzet verlammen. De „objectieve Duitschers" zouden niet meer de overtuiging hebben, dat zij voor een rechtvaardige zaak stredden, en de voorwaarden voor „het herstel van het gedane onrecht (de reparatie)", waren gegeven. Men verdedigt nu eenmaal, voegt Rosenberg eraan toe, een zaak slechts dan met allen hartstocht, wanneer de overtuiging leeft, dat haar verdediging het brengen van offers verdient. En zoo stredden, gaat hij voort, niet alleen landsverraders tegen de Rijksregering van 1914, maar men had ook aan miljoenen onschuldige Duitschers een geloof ontroofd, zoo, dat zij de prooi van de landsverraders werden.

„En nu moeten allen vooral inzien", besluit Rosenberg, dat de wijze, „waarop de „belijdende" dominees de grootsten van het Duitsche volk verachtelijk maken, veel erger en gevaarlijker is dan de leugen der Entente over de schuld aan den oorlog. Deze had temidden van den wereldkrijg als vij-

and van het Duitsche volk één bepaalde politieke leiding belasterd, in het ergste geval geprobeerd, om één generatie met schuld te beladen. De Homanns en zijn geestverwanten bezoedelen echter de schoonste substantie van het Duitsche leven en karakter, welke zich sedert eeuwen in de grootsten der natie gesymboliseerd heeft, als zoodanig. Zou het hun werkelijk gelukken om aan het Duitsche volk de overtuiging bij te brengen, dat zijn genieën en hun streven niet anders waren dan „voordurende zonde", dan zou niet alleen het geloof aan de daden van een bepaald geslacht geschokt zijn, maar het geloof aan de waarde der Duitsche scheppende krachten zelf. Daarmede zou echter niet alleen het groote verleden als werk van den duivel verworpen, maar ook iedere hooge vlucht in een groote toekomst verlamd worden. En dat is blijkbaar de bedoeling dezer heeren! Wij zullen niet meer aan vrije eigen waarde gelooven, wij zullen niet meer onze grootsten mogen vereeren, maar zelf op ons het Kains-teeken van de ons-altijd-aanklevende-zonde drukken; het heerlijkste van ons bestaan als zonde voelen. Dat zou dan de geestelijke toestand zijn, die ons rijp zou maken voor de „openbaring" van Abraham en Izak, van Zephania, Habakuk en Jeremia, om „boetvaardig" de wraakpsalmen uit den mond van de hof- en dompredikanten over ons heen te laten gaan."

Wij geven deze gedachten weer om de positie der kerk in Duitschland duidelijk te maken, niet ze te uitvoerig te bespreken, hoewel het conflict, dat Rosenberg hier zeer plastisch en tendentieuze beschrijft, voor dezen tijd van de grootste betekenis is. De Kerk, die den moed heeft om de zonde in het leven van het volk te erkennen en te veroordeelen, die geen valsche syntheses aanvaarden wil, maar de eischen van het Evangelie scherp op den voorgrond plaatst en tot een ieder de vermaning richt, om zich daaraan te toetsen, moet de machten, welke de samenleving wil gronden op de daden der grooten, dus op die van menschen, wel tegenover zich krijgen. De dienst van God vereenigt zich niet met den cultus van den mensch.

Die waarheid erkent een ander predikant van de „Belijdenisbeweging" met de woorden, dat het geloof, hetwelk zonde en genade, minderwaardigheid van den mensch en het plaatsvervangend lijden en sterven van het Lam Gods tot inhoud heeft, niet met het zelfgevoel van den ongebroken mensch, die aan de deugden en de goddelijkheid van zijn bloed geloof, in overeenstemming te brengen is.⁴⁾ Deze strijder verhaalt verder van een ambtsbroeder, die zich erop beriep, dat hij nog ongestoord het Evangelie verkondigen kon, en zich hoorde toevoegen: „Wanneer gij ongestoord het Evangelie verkondigen kunt, predikt gij het Evangelie niet... Wee de kerk, wanneer de goede, edele, natuurlijke mensch haar boodschap niet meer als een aanval op zijn gansche wezen voelt."

Rosenberg noemt deze woorden een „wereld-record van zelfbespuwing", leest daarin een „zedelijke vernedering" van kolossale afmetingen, een verschrikkelijke poging om in het Duitsche volk een „leger van gebroken existenties" te verzamelen, en dan aan hen de „hooggeprezen genade" te verkondigen. Die, voegt hij er hoonend aan toe, natuurlijk alleen door middel van de priesters geschonken kan worden.

Die schriftuurlijke prediking van den eisch, dat de „oprechte mensch" zijn onoprechtheid, de „edele" zijn nederigheid bekent, is volgens hem — en Rosenberg heeft hier gelijk — een aanval op de nationaal-socialistische wereldbeschouwing, welke „zonder enig voorbehoud op de achtung van den Duitschen mensch voor zichzelf berust, op de overtuiging, dat het Duitsche volk niet in zonde geboren is, maar een overerfelijke edele natuur bezit". „Hadden wij", voegt Rosenberg aan deze woorden toe, „deze overtuiging niet gehad, zou dat geloof van den Führer af tot den kleinsten S.A.-man toe, niet levend leven betekend hebben, dan hadden wij nooit het Marxisme tegen den grond kunnen slaan."

Dat geloof in de erfzonde, met zijn consequenties ten aanzien van de verklaring van het ontstaan der volkeren en rassen, is naar het oordeel van den „eersten opvoeder der nationaal-socialistische partij", even gevaarlijk als de prediking van den rassenschaos door het bolsjewisme. Neen, „nog gevaarlijker, omdat deze leer de wortels van het menschelijk zijn zelf aantasten wil, dat betekent: de hoop op genezing principiël buitensluit. Het bolsjewisme staat in het teken eener beweging, welke zich openlijk vijandig tegenover het volk stelt... de leeringen der menschen, die op het gebied der religie mijlenver teruggewandeld zijn, en zoogenaamd de belijdenis handhaven, willen echter, behalve dat zij de oerbron van alle scheppende krachten vergifigen, ons ook nog van de hooge waarden, welke in den tegenwoordigen tijd werken, berooven."

En dat kan de Staat niet dulden!

5) Peter Bockemühl „Mythus oder Evangelium", pag. 11 en 19 (Rosenberg haalt deze woorden ook aan).

Volgelingen van Rome, de „internationale macht", welke vijandig tegenover Duitschland staat, zijn „geldwezen door deviezensmokkelarij begunstigt en zijn volkskracht ondermijnt", verraders van Luther, den Duitscher, erger vijanden dan de Entente in haar felsten tijd, gevaarlijker vijanden dan de bolsjewisten, wegbereiders voor het Joodsche vergif, ziedaar de namen en kwaliteiten, welke Rosenberg en de zijnen aan de „Belijdenisbeweging" toekent. Het voornaamste kwaad van deze menschen is, dat zij in de prediking en in hun gansche leven getuigen van zonde en genade, van verderf en verlossing.

Rosenberg noemt die verkondiging de „leer der minderwaardigheid", en zegt, dat zij elke „hoop op genezing principiël buitensluit". Hij spreekt valsche oordeelen uit: Gods genade verheft den mensch, herstelt hem en geeft hem kracht om zijn roeping te vervullen, waar hij ook geplaatst is.

Naar dat antwoord wil de schrijver van de „Mythe" echter geen oogenblik luisteren; dat getuigt de wijze, waarop hij zijn tegenstanders als Küneth, Homann en vele anderen weer aanvalt. De strijd gaat tegen God, tegen het Woord, dat de Kerk verkondigt. Die strijd neemt steeds scherper vormen aan. Menschen als Rosenberg, voor wien de machtstoename van een volk het belangrijkste doel is, en die alles aan die zoogenaamde verheffing ondergeschikt maken, willen dien strijd tot het uiterste voeren.

Wij willen ons nog eenmaal met het geschrift, waarin de oorlogsverklaring en een deel der tactiek neergelegd is, bezighouden.

A.

B. t. B.

Een vertaling.

A. Brausewetter: De strijd om het leven. — H. A. van Bottenburg N.V., Amsterdam.

Vertaalde boeken hebben dikwijls iets, waar wij Hollanders aan moeten wennen. Menschen uit het buitenland hebben andere behoeften, neigingen, gevoelens dan wij. Wel is er veel overeenkomst, omdat we allen menschen zijn, maar in bijzonderheden komt het verschil steeds uit. De geestelijke ligging is bijvoorbeeld meestal geheel anders.

In het boek van Dr Brausewetter, predikant in Dantzig, komt dat weer sterk uit. Het gaat daarin over een dokter, met een soort zesde zintuig, die in de oogen der zieken kan lezen of ze beter worden, dan niet, omdat hij den dood kan zien, die soms wordt gelijkgesteld met een demonische macht.

Daar hij gevoelt dat hij niet toe mag geven aan dit gevoel, of gezicht, dat hij van zijn vader geërfd heeft, wil hij er zich tegen gaan verzetten. In het boek wordt nu de wending beschreven. Hij wordt geroepen bij een meisje dat plotseling ziek werd. In haar oogen zag hij, dat hulp niet meer kon baten. Bovendien ziet hij even later den dood bij het bed komen, zoo duidelijk, dat hij met hem gaat spreken en zegt dat hij zich zal verzetten. Zijn vaste voornemen niet voor den dood te zullen opzij gaan heeft tot gevolg, dat de dood weggaat en het patiëntje behouden is. Zoo leert de dokter, dat de wil van den mensch, en het geloof daarin, sterker zijn dan demonische machten, dus ook dan de dood. Daardoor gesterkt kan hij zijn werk met idealisme gaan verrichten.

Voor ons is, afgezien van het onchristelijke van deze beschouwing, zulk een strijd met zichtbare booze machten lamelijk onaannemelijk.

De jonge dokter — een idealist, dus nogal onpractisch volgens het gewone recept, heeft van zijn vader meer geërfd, en wel, een afschrik voor rijke dames. Zijn vader is door een adellijke dame, met wie hij gelukkig getrouwd was, schandelijk verlaten in den moeilijksten tijd van zijn leven, zoodat hij zijn zoon ernstig waarschuwde voor liefde boven zijn stand.

Evenwel wordt de dokter verliefd op een aanzienlijk, rijk meisje, zuster van het patiëntje, wier leven hij op den dood had veroverd. Het meisje, dat zelfs een goede partij tegen den zin der ouders laat schieten, om den zonderlingen dokter te trouwen, belooft hem nooit te zullen verlaten. Zij neemt hem zelfs, ondanks wat zij van het verleden van zijn vader hoorde.

Het aanvankelijk gelukkige huwelijk blijkt elementen te bevatten, die het ongelukkig zullen maken. De materialistische vrouw begrijpt haar idealistischen man niet. Haar rekeningen doen de armen schrikken. Erger is nog, dat zij na de geboorte van een dochtertje, zich geheel aan deze wijdt en haar man veronachtzaamt. Nu begint een tweede strijd voor den dokter: de strijd om zijn eigen leven. Hij moet trachten zijn idealisme te verdedigen tegen de geldzucht van zijn vrouw, die hem van het dorp naar de groote stad weet te brengen. Hij geeft in veel toe, omdat de inzet is, de opvoeding en het geluk van zijn kind. Daarvoor heeft de vader over jarenlange scheldingen van zijn gezin, om zich tot specialist te bekwaamen. Dan komt zijn uiterlijke glorieftijd als dokter.

Ieder wil tegen wie Vrouw en vader.

Maar c
Het bl
afschrik
bovendie
deur als
om wie h
in een h
overwin
zal dwing
want in
het verle
vangelis
diplom
verder

De doc
op wien
de partij
keert zie
misdadig
meer, me
missen.

Hier ke
punt van
van zijn
van vrou
gens een
zegensrijke
lezer niet
zelfs in h
tegen een
jaren na
daad was
leven he
gewone l
dan is he
ven. Imm
mogelijk

De doc
blijven v
gehad. De
man, vol
tijk, en o
den in de
had opge
is in het
verleenen

De dok
tiënten, e
roep. Me
het leven
van haar
van haar
een valse
kwelden
dochter c
nu saam

In deze
dokter, d
op den d
neer hij
eenzaam
redding.
het oude
zocht, pa
ze, wat d
eischt. O
liefde loo
op tijd o
haar tro
ziet een
huis en l
als ze z
geluk ge

Ik bes
te laten
boek, all
Het Chris
vooral b
menschen
strijd teg
den dokt
wilskrach
tegen bo
grootte lie
de krach
afloep, w
teruggew
zeer onge
ging. We
winning i
van vrou
veel lijde
jaren gel
en met z
dat wij o
kleindoch
schen w
scheiden

zaken zw
Ziet me
geheel de
men hier
echt chri
king is h
verhaal.

Gr.

2) Rosenberg „citeert" hier „Homann" pag. 10. Daar staat echter dat de „geschiedenis" van Jozef, een der heerlijkste denkteekenen... is. Elke zin voor het verstaan der heilsgeschiedenis, welke niet de personen verheerlijkt, maar God's werk, ontbreekt natuurlijk bij Rosenberg. Ook verzuimt hij aan zijn lezers mede te deelen, dat God David en anderen voor hun zonden zwaar gestraft heeft.

3) We denken daarbij niet in de laatste plaats aan de studies over de „immanentie-filosofie".

4) In zijn „Explication du monde ouvrier".

ernationale
Duitschland
smokkelarij
nijnt", ver-
er vijanden
gevaarlijker
eiders voor
i en kwali-
an de „Be-
nste kwaad
redikng en
nde en ge-

le „leer der
elke „hoop
Hij spreekt
verheft den
cht om zijn
geplaatst is.
er van do
en; dat ge-
anders als
er aanvalt.
Woord, dat
leeds scher-
nberg, voor
het belang-
ogenaamde
n dien strijd

et geschrift.
der tactiek

B. t. B.

UNST

het leven. —
amsterdam.

ts, waar wij
chen uit het
neigingen,
ereenkomst,
n bijzonder-
e geestelijke
anders.
predikant in
gaat daarin
zintuig, die
e beter wor-
nen zien, die
demonische

g geven aan
vader geërfd
sten. In het
n. Hij wordt
g ziek werd.
t meer kon
ten dood bij
ij met hem
al verzetten.
od te zullen
ood weggaat
t de dokter,
loof daarin,
dus ook dan
jn werk met

ristelijke van
iet zichtbare
k.

is nogal on-
t, heeft van
fschrik voor
elijke dame,
schandelijk
i zijn leven,
huwde voor

op een aan-
teltje, wier
Het meisje,
n der ouders
okter te trou-
verlaten. Zij
het verleden

ik blijkt ele-
akkig zullen
egrijpt haar
ningen doen
at zij na de
eel aan deze
u begint een
rijd om zijn
idealisme te
zijn vrouw,
te stad weet
dat de inzet
t kind. Daar-
ge scheiding
e bekwamen.
t als dokter.

Ieder wil hem, den geleerden en kundigen arts, tegen wien de dood blijkbaar niet is opgewassen. Vrouw en kind gloriëren door den roem van man en vader.

Maar dan komt ineens de crisis.

Het blijkt hem dat zijn vrouw arme patiënten afschrikt door enorm hooge rekeningen, maar bovendien nog de menschen wegstuurt van de deur als ze toch nog komen. Nu sterft een patiënt, om wie hij vroeger met den dood gevochten had. In een hevige scène lijkt het, dat de dokter zal overwinnen, en dat hij om zijn werk, zijn vrouw zal dwingen anders te worden. Maar niet hij wint, want ineens is de stad vol met het gerucht over het verleden van zijn vader, die jarenlange gevangenisstraf had ondergaan, omdat hij zijn artsdiploma gestolen had, toen hij uit armoe niet verder kon studeeren.

De dochter wendt zich nu van haar vader af, op wien zulk een schande rustte. De moeder kiest de partij van haar dochter, ja bijna de heele stad keert zich tegen den beroemden zoon van een misdadigen(!) vader. Bijna niemand groet hem meer, men ontwijkt hem als men zijn hulp kan missen.

Hier komt de schrijver natuurlijk tot het keerpunt van zijn boek. De dokter op het hoogtepunt van zijn roem als arts, gelukkig door de liefde van vrouw en kind, staat ineens totaal alleen, wegens een tientallen jaren geleden misdaad met de zegenrijkste gevolgen, van zijn vader. Geloof de lezer niet, dat zulk een stemming in een stad, ja zelfs in het land, zooals later blijkt, kan ontstaan tegen een man van onbesproken gedrag, zooveel jaren na het gebeurde, dat goed bezien geen misdaad was, maar een bedrog dat honderden het leven heeft doen behouden wegens de buitengewone bekwaamheid van den fiktieven dokter, dan is het heele verhaal niet voor hem geschreven. Immers het geheele vervolg is dan onmogelijk voor hem.

De dochter toch, wil niet langer in het huis blijven van haar vader, die zulk een vader heeft gehad. De moeder blijft slechts uit plicht bij haar man, volgt hem zelfs terug naar de oude praktijk, en omdat ze nu toch onmogelijk zijn geworden in de stad en omdat de man dien zij vroeger had opgegeven voor den dokter, nu burgemeester is in het plaatsje en dus troost en aanzien kan verleen.

De dokter geeft zich weer aan zijn arme patiënten, en herkrijgt het idealisme voor zijn beroep. Met vrouw en dochter duurt de strijd om het leven voort in verscherpte mate. De ouders van haar verloofde eischen dat zij uit het huis van haar vader zal gaan, omdat haar grootvader een vals artsdiploma had. Dat wordt den gekwelden man toch te veel en hij zegt moeder en dochter eens goed de waarheid. Dezen besluiten nu saam weg te gaan.

In dezen tijd sterft de schoonzuster van den dokter, de vrouw, die hij als meisje had veroverd op den dood. Nu kan hij haar niet helpen. Wanneer hij zoo absoluut alleen schijnt te staan, en eenzaam het huis wil ontvluchten, komt er uitredding. Zijn dochter heeft, bij het verlaten van het ouderlijk huis, nog even een vriendin opgezocht, patiënte van haar vader. Van deze hoort ze, wat deze voor zijn zieken is, en wat het leven eischt. Ontroerd, en onder den indruk van haar liefdeloosheid snelt ze naar huis terug, nog juist op tijd om haar vader terug te houden. Zij geeft haar trotschen verloofde nu op, voor haar vader, ziet een goede toekomst voor zich in haar eigen huis en hoopt dat haar moeder zal terugkeeren, als ze ziet dat God vader en dochter zooveel geluk geeft.

Ik besprak het verloop nog al uitvoerig, om te laten zien, dat zulk een Christelijk Duitsch boek, althans anders is, dan wij het gewoon zijn. Het Christelijk geloof houdt er zich in verscholen, vooral bij twee sterfbedden. Uit het leven der menschen blijkt het niet. Het zesde zintuig, de strijd tegen den dood, die het moet afleggen tegen den dokter, die blijkbaar ieder kan redden als zijn wilskracht maar niet ondermijnd wordt, de strijd tegen booze geesten, die men kan verjagen door groote liefde, nemen een veel grooter plaats in dan de kracht van het geloof. De plotselinge goede afloop, waardoor de dokter zijn dochter alvast teruggewonnen heeft, geeft toch wel, ondanks het zeer ongemotiveerde verloop, een zekere bevrediging. We gunnen den man een volkomen overwinning in den strijd om het leven en de liefde van vrouw en kind, want hij moest wel onmatig veel lijden om een fout van zijn vader, niet alleen jaren geleden begaan, maar van zulk een aard, en met zulk een goede bedoeling en resultaat ook, dat wij ons onmogelijk kunnen voorstellen, dat een kleindochter daarop nog wordt aangezien. Misschien weer verschil van gaardheid bij onderscheiden volken. Duitschers nemen sommige eerezaken zwaarder op dan wij.

Ziet men van deze dingen af, die misschien niet geheel de schuld van den schrijver zijn, dan heeft men hier een niet onchristelijk, maar evenmin echt christelijk verhaal. In zijn opzet en uitwerking is het een boek vol gebeuren, een interessant verhaal.

Gr.

H. S.

UIT DE HISTORIE

Kuyperiana.

IV.

Nog veel „mooier" is wat we in No. 491 vinden! Men leze en kijkte:

Vraagt men nu voorts waarom zulk een Hierarchisch Bestuur steeds getakt moet zijn, dan ligt ook hierop het antwoord voor de hand.

Neem h.v. de kerken in Hilversum, Weesp of Bussum, hoe worden die bestuurd?

Door het rad van haar Kerkeraden alleen?

O, in het allerminst niet.

Neen, er staat over elk dezer kerken een Bestuur saamgesteld uit vier raderen.

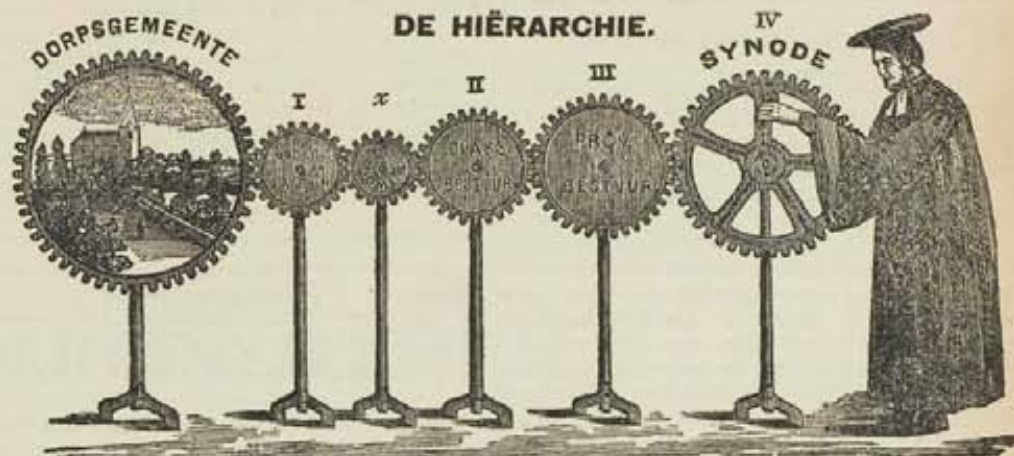
Eerste rad is de Kerkeraad.

Maar in de tanden van dit eerste rad vat een ander Classicaal rad: het Classicaal Bestuur.

In dit tweede rad vat weer een derde rad: het Provinciaal Bestuur.

En eindelijk in dit derde rad vat weer een vierde rad: de Synode.

Stel het u voor in dezer voege:

Rad I. Ouderlingen en Diakenen.
Rad II. Classicaal Bestuur.
Rad III. Provinciaal Kerkbestuur.
Rad IV. Synode.
Rad x. De Dominee.

Al het idee alsof men onder zijn eigen Kerkeraad, mits die goed was, veilig en onschuldig verkeerden kon, is dus pure illusie.

Neen, over elke kerk staat dit Vierradsbestuur, en als het er op aankomt (dit heeft de uitkomst nu overtuigend en voldoende geleerd), dan wordt het kleine rad van den Kerkeraad altoos en onveranderlijk door de machtiger raderen van het Classicaal, Provinciaal en Synodaal Bestuur gedwongen of verwrongen.

En dit nu heeft de Hierarchie noodig.

Dit gecompliceerde raderwerk.

Zulk een vertakt bestuur.

Immers elke Hierarchie is nabootsing van de wereldlijke Overheid, en zoo door raderen regeeren, dat doet immers de Koning ook. Die heeft ook een plaatselijk rad in zijn Burgemeester. Een Provinciaal rad in zijn Commissaris des Konings. En dan een landraad in zijn Minister van Binnenlandsche Zaken.

Zonder die vertakking zou de schare der geloovigen gedurig tegen de ambtsdragers ingaan en het winnen kunnen. En daarom moet die vertakking, moet dat stel van raderen er zijn aangeschroefd, om met één centraal drijftrad, heel de schare, al het land door er onder te houden.

En zeg nu niet: „Ja, maar gij teekendet de drijving van deze raderen juist verkeerd, want niet de Synode drijft de Kerkeraden, maar uit de Kerkeraden komt de Synode"; want dit schijnt ook zoo, maar het is zoo niet.

Of hebt ge er niet op gelet, dat tusschen Rad 1 en Rad 2 nog een klein keerrad in zit geschoven, en dat daarin staat: de Dominee?

Welnu, die ééne Dominee is de spil van heel dit Hierarchisch stelsel.

Want het is volkomen waar, dat de Kiescolleges Ouderlingen en Diakenen kiezen en ook volkomen waar, dat op een dorp de Dominee als één tegen vier of zes staat.

Maar, zoo ge denkt, dat daarom de Ouderlingen en Diakenen den Dominee overstemmen kunnen, vergist ge u ganschelijk.

Ziehier de kunstmiddeltjes, die dit onmogelijk, en die omgekeerd den Dominee alvermogen maken in zijn dorp.

1o. Bijaldien de stemgerechtigde leden als Ouderlingen en Diakenen mannen benoemen, die in strijd met Dominee's inzichten de heerschappij van Koning Jezus in Zijn Kerk willen handhaven, dan verklaart de Dominee, dat deze broederen beroerden zijn, „weestrevens van kerkelijke verordeningen"; klaagt ze bij Rad 2 aan; en is vooruit zeker, dat ze dan ook niet bevestigd worden.

2o. Als voorzitter van den Kerkeraad weigert hij, bijaldien er toch nog soms lastige lieden in den Kerkeraad inslopen, elk voorstel, dat hem niet aanstaat in behandeling te brengen, en ketst daarmee al wat hem niet gevalt.

3o. Als ook zoo nog bij vergissing iets is doorgeslipt, dat niet naar Dominee's zin is, maakt Dominee er „een geschil" van. Zoodra nu Dominee zegt: „ik maak ereen geschil van!", kan de zaak voorshands niet doorgaan. Dan komt dit geschil bij Rad 2. En wederom is Dominee er zeker van, dat Rad 2 hem in het gelijk stelt.

En 4o. als ook zoo Dominee er nog niet in mocht

geslaagd zijn, om een geheel slaafschen Kerkeraad te erlangen, waarmee hij precies doen kan wat hij wil, dan klaagt hij de lastigen onder zijn Kerkeradsleden eenvoudig aan, dat ze niet bij hem kerken, dat zij verstoorde der rust zijn, of iets dergelijks. Zoo komt Rad 2 en schorst ze voorloopig. En legt de lastige man het hoofd niet in den schoot, dan maakt Rad 2 hem doodleuk af, en de kerkelijke boosdoener wordt afgezet, ontzet en er uit gezet.

In minstens 1000 van de 1200 kerken is de Dominee dus de man, die het rijk alleen inheeft; tegenover wien de Ouderlingen en Diakenen eenvoudig als machteloze poppen zitten; en hij, hij alleen is het, die heel den Kerkeraad, en door dezen heel de gemeente drijft.

Doch, zult ge zeggen, er zijn toch ook betere Dominees; die de zaak geestelijk opvatten; en eerbied voor hun Kerkeraad hebben. En dat is ook zoo.

Daarom bespreken we ook dit geval een volgend maal afzonderlijk.

Thans bepalen we er ons toe, het dusver gevondene aldus te resumeeren:

Onze kerken zijn in tweeën gesplitst, t.w. in Ambtsdragers en Gemeentelieden.

Onder deze Ambtsdragers telt alleen Dominee mede en zijn de overigen nul in het cijfer.

Deze Dominees, die als Hieroi over de Gemeente heerschen, doen dit in een vertakt Bestuur, met vier raderen.

En eindelijk deze raderen zijn zoo in elkaar gezet, dat men in 1000 van de 1200 kerken, met één wrong of draai aan de kruk van het rad in Den Haag heel de Kerk omzet.

H.

C. V.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Voorlichting?

Ik meende er een goed werk aan gedaan te hebben, den vorigen keer eens iets mee te deelen uit het Jaarverslag omtrent den toestand van ons onderwijs. We zijn er in onze kringen toch wel van overtuigd, dat het onderwijs aan onze kinderen een zaak van hooge betekenis voor ons volksleven is. Daar is altijd veel werk van gemaakt. Ook in het politieke leven is over het onderwijs altijd heel wat te doen geweest.

Nu ben ik een beetje geschrokken van wat ik in de Nieuwe Prov. Gron. Courant las. De Redactie van dat invloedrijke blad in het Noorden van ons land vindt het zoo verkeerd, dat in dat verslag door de Inspecteurs wordt gerapporteerd, dat de toestand van ons onderwijs door den druk der omstandigheden er niet beter op wordt. Dat hadden de Inspecteurs niet mogen publiceeren, want daardoor oefenen ze feitelijk critiek op de daden van de regeering en daartoe hebben ze als ambtenaren niet het recht. Wanneer ze zoo iets deden onder een fascistisch bewind, dan zou de kogel hun deel zijn.

Daar zit ik nu met mijn doorgegeven mededeelingen. Maar er zijn hier toch wel een paar dingen, die mij niet helder zijn.

Vindt de redactie van genoemd blad het nu jammer, dat ons volk met den waren stand van zaken op de hoogte gebracht wordt? Mag het niet gezegd worden, dat de klassen te groot zijn, dat de organisatie van menige school niet meer mogelijk zou zijn, zonder de kweekeling met akte, die hij een volledige dagtaak, met volle verantwoordelijkheid voor een klas, nog niet den titel van onderwijzer heeft en allerminst een behoorlijk salaris ontvangt? Ik had eerder van het blad verwacht, dat het ijverig zou meehelpen, om deze toestanden te signaleeren en te doen verdwijnen. Ik kan in deze publicaties zakelijk geen kwaad zien.

En dan nog iets over de Inspecteurs.

Deze zijn verplicht, jaarlijks een verslag over den toestand van het onderwijs in hun Inspectie te rapporteeren. Deze rapporten worden door de Hoofdinspecteurs verwerkt en eindelijk wordt het Jaarverslag door de Regeering gepubliceerd. Deze kan dus weglaten, wat ze niet dienstig oordeelt